

Prezydent Miasta Torunia

Toruń, dnia 11 lipca 2024 roku

S.PMT.033.9.2024

Pan
Sambor Gawiński
Wojewódzki Konserwator Zabytków
ul. Łazienna 8
87-100 Toruń

Sambor Gawiński

w trosce o zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego Torunia, **po raz kolejny apeluję do Pana o zmianę decyzji w zakresie prac archeologicznych prowadzonych przy reliktach kościoła św. Wawrzyńca i św. Krzyża**, w związku z realizowaną przez PGE Toruń inwestycją rozbudowy ciepłociągu przy Zespole Staromiejskim w Toruniu.

Nie mogę pogodzić się z Pańską decyzją, która pozbawia nas, mieszkanki i mieszkańców Torunia, możliwości poznania naszego dziedzictwa, poprzez ograniczenie zakresu przeprowadzania archeologicznych badań wyprzedzających. Doświadczenia z prac archeologicznych przy Bulwarze Filadelfijskim czy opinie zespołu prof. Wojciecha Chudziaka, pełniącego funkcję doradcy naukowego Gminy Miasta Toruń i Miejskiego Zarządu Dróg w Toruniu, jednoznacznie pokazują, że wspólnie powinniśmy wykazywać większą troskę o nasze kulturalne i historyczne dziedzictwo. Dlatego też w czerwcu 2024 roku powołałem Pełnomocnika do spraw Dziedzictwa Kulturowego Torunia, który jest odpowiedzialny za powołanie jednego z najważniejszych zespołów strategicznych – Rady Dziedzictwa Kulturowego Torunia.

Uważam, że decyzja wydana przez Pana Konserwatora nie uwzględnia rzeczywistego stanu rozpoznania stanowiska i jego wartości historycznej. W piśmie skierowanym do Pana przez zespół prof. Wojciecha Chudziaka w dniu 1 lipca 2024 roku (znak: 12-IA.BN.36.2024) czytamy:

1. „(...) Na podstawie zachowanej dokumentacji wnosić należy, że odsłonięte w granicach wykopu inwestycyjnego relikty prezbiterium (kościół św. Krzyża – dop.) nie zostały przebadane i zadokumentowane w sposób należy, zgodnie z zasadami metodyki badań archeologiczno-architektonicznych. Co więcej, zainstalowana wtedy betonowa komora ciepłociągu posadowiona został na północny fragmencie średniowiecznego muru kościoła ewidentnie naruszając jego strukturę lub niszcząc ją w miejscu jej posadowienia”.
2. „(...) Wykonane w dniu 26 czerwca br. wstępne badania georadarowe do głębokości 1,5 m zdają się potwierdzać obecność relikwów architektonicznych zachowanych w południowej partii prezbiterium”.
3. „(...) Zaplanowany przebieg ciepłociągu w obrębie zachowanych relikwów kościoła św. Krzyża nie tylko stwarza niebezpieczeństwo dalszej destrukcji tego bezcennego zabytku, ale w przypadku przebudowy ciepłociągu wg uwzględnionego przez WKZ plany rury ciepłownicze o średnicy 40 cm zostaną posadowione odcinkami na koronie zachowanych murów lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie, co ograniczy w znacznym stopniu dostęp do

nieprzebadanej dotąd substancji zabytkowego kościoła. Postulujemy zwłaszcza zrezygnować z komory tymczasowej i przepustu wzdłuż południowego lica muru nawy kościoła. Tym bardziej, że w trakcie badań w 2005 roku odsłonięto w tym miejscu warstwowo zalegające liczne pochówki ludzkie, sięgające do blisko 3 m głębokości poniżej współczesnego poziomu terenu. Uważamy zatem, że projekt powinien zostać skorygowany a nowe odcinki ciepłociągu zaprojektowane poza obrębem kościoła”.

4. „(...) Decyzję WKZ na badania archeologiczne (nr ZAR.368.2023) oparto na programie badań archeologicznych przedłożonym przez PGE, w którym określono tryb postępowania archeologicznego jako „nadzór”. (...) Brak w nim jakichkolwiek podstawowych informacji o stanowisku 114, o jego specyfice wartości historycznej i naukowej, a ponadto metodyce badań. (...) Zaplanowany w decyzji WKZ zakres badań archeologicznych prowadzonych w trakcie prac ziemnych w zakresie realizacji inwestycji, de facto „w trybie nadzoru” (prace ziemne wraz z obserwacją archeologa, eksploracją i dokumentacją) są naszym zdaniem niedopuszczalne na tego typu stanowiskach”.
5. „Osobny problem dotyczy terenu na północ od reliktyw kościoła św. Krzyża, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie kościoła św. Wawrzyńca. Jest to obszar największego toruńskiego cmentarza funkcjonującego w średniowieczu i czasach nowożytnych. (...) W sytuacjach koniecznych ich eksploracja musi być jednak prowadzona na głębokości poniżej inwestycji w pasie o szerokości umożliwiającej odsłonięcie jak największej liczby całych pochówków a nie ich fragmentów. W związku z tym niedopuszczalne jest eksplorowanie grobów przecinających granicę wykopu z naruszeniem kości i wybieraniem tylko tych, które znajdują się w obrysie wykopu inwestycyjnego”.

Wskazywaliśmy na to wielokrotnie w korespondencji kierowanej do Pana Konserwatora. Im szybciej podejmie Pan decyzję w zakresie prac archeologicznych prowadzonych przy relikwach kościoła św. Wawrzyńca i św. Krzyża, tym jest większa szansa na to, że możliwe będzie przeprojektowanie trasy dla ciepłociągu, w sposób optymalizujący ochronę substancji zabytkowej.

Ponadto, w trosce o mieszkańców Torunia uważam, że należy jak najlepiej wykorzystać najbliższy czas na realizację prac, aby inwestor mógł zdążyć przed sezonem grzewczym i zabezpieczyć odbiorców w ciepło.

Pragnę podkreślić, że specjaliści, którzy współpracowali i współpracują z Gminą Miasta Toruń pozostają do dyspozycji Pana Konserwatora, jak również inwestora.

Prezydent Miasta Torunia

Paweł Gulewski